

**ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΤΗΣ VELLUM ΣΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. Υ-
ΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ-ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΒΙΩΜΑ-
ΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ**

**«Vellum Certificate in Intercultural Education. Supporting Refugees &
Migrants–Theoretical and Empirical Approaches»**

SYLLABUS

Vellum Global Educational Services

Έκδοση 3.0

Πνευματικά Δικαιώματα

Το παρόν έγγραφο αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της Vellum Global Educational Services και όλα τα δικαιώματα είναι κατοχυρωμένα και προστατευμένα από την Ελληνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του σχετικού εγγράφου, είτε μέρους είτε όλου, χωρίς την έγγραφη έγκριση της Vellum Global Educational Services. Η διάθεσή του επιτρέπεται μόνο ως αυτούσιου και για ενημερωτικούς σκοπούς.

Αποκήρυξη Ευθυνών

Η Vellum Global Educational Services προετοιμάζοντας το παρόν σχήμα πιστοποίησης και διενεργώντας συστηματικούς ελέγχους ώστε να καλύπτει την εγκυρότητα του περιεχομένου του, καμία ευθύνη δεν φέρει για οποιαδήποτε ζημία προκύψει από την χρήση του παρόντος είτε κατά τμήμα είτε κατά όλο.

Το περιεχόμενο του παρόντος είναι δυνατόν να τροποποιηθεί ή καταργηθεί όποτε κριθεί απαραίτητο και χωρίς προηγούμενη ενημέρωση.

Εξεταστέα Ύλη

Η εξεταστέα ύλη ανακοινώνεται στο δικτυακό τόπο της Vellum Global Educational Services, **www.vellum.org.gr**, ο οποίος είναι και ο μόνος που αναγνωρίζεται από την εταιρεία ως σημείο ενημέρωσης των ενδιαφερομένων.

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΥΛΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 «Πιστοποιητικό της Vellum στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Υποστήριξη Προσφύγων & Μεταναστών– Θεωρητικές και Βιωματικές Προσεγγίσεις»

Το παρόν Πιστοποιητικό επικυρώνει το επαγγελματικό επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων των κατόχων του στον τομέα της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης.

Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση έχει ως σκοπό να εφοδιάσει τους ενδιαφερόμενους με τα απαραίτητα προσόντα ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν επαρκώς στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας όπως διαμορφώθηκε και διαμορφώνεται καθημερινά μέσα από τις μετακινήσεις των οικονομικών μεταναστών και των προσφύγων. Να καταστούν αποτελεσματικοί στην άσκηση των καθηκόντων τους όσον αφορά τη διαχείριση της πολιτισμικής διαφορετικότητας και των προβλημάτων που απορρέουν από αυτήν, τη βελτίωση των συνθηκών διαμονής, καθώς και την οργάνωση της εκπαίδευσης των παιδιών και ενηλίκων των παραπάνω πληθυσμών.

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση αποτελεί μια προσέγγιση στη διδασκαλία και μάθηση, η οποία βασίζεται αφενός σε δημοκρατικές αξίες και πιστεύω και αφετέρου επιβεβαιώνει τον πολιτισμικό πλουραλισμό. Αποτελεί ένα πεδίο μελέτης και μια αναδυόμενη επιστήμη, της οποίας κύριος σκοπός είναι να δημιουργήσει ίσες εκπαιδευτικές ευκαιρίες στους μαθητές από διαφορετικές φυλετικές, εθνικές, κοινωνικές και πολιτισμικές ομάδες. Ένας από τους κύριους στόχους της είναι να βοηθήσει όλους τους μαθητές να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες, καθώς και να αναπτύξουν στάσεις, οι οποίες θα τους επιτρέψουν να λειτουργούν αποτελεσματικά στα πλαίσια μιας πολυπολιτισμικής και δημοκρατικής κοινωνίας και να αλληλεπιδρούν, διαπραγματεύονται και επικοινωνούν με άτομα από διαφορετικές ομάδες.

Το πιστοποιητικό αξιολογεί δεξιότητες σχετιζόμενες με τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, έτσι όπως αυτή ορίζεται και λειτουργεί στα πλαίσια του σχετικού εθνικού νομοθετικού πλαισίου.

Για την κτήση του πιστοποιητικού ο υποψήφιος καλείται να εξεταστεί απαντώντας σε τριάντα (30) ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών. Η διάρκεια εξέτασης ορίζεται στα 45 λεπτά και το ποσοστό επιτυχίας σε 70%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

2.1 Σκοπός

Σκοπός του Πιστοποιητικού είναι να αξιολογήσει και να πιστοποιήσει τις ειδικευμένες γνώσεις των υποψηφίων αναφορικά με την Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Ειδικότερα, οι αξιολογούμενες δεξιότητες των υποψηφίων σχετίζονται με τα παρακάτω αντικείμενα:

- Η αξιοποίηση των Βιωματικών Συμμετοχικών Τεχνικών στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση
- Διαπολιτισμική Εκπαίδευση-Βασικές έννοιες, αρχές και στόχοι
- Διαπολιτισμική προσέγγιση της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας-Πολυπολιτισμικότητα και θρησκεία
- Πρακτικές εφαρμογές της Δίγλωσσης Εκπαίδευσης-Εναλλαγή Κωδίκων
- Σχολική βία και Πολυπολιτισμικότητα-Σtereότυπα και Προκαταλήψεις
- Η Εκπαίδευση της Μουσουλμανικής Μειονότητας της Θράκης
- Διαπολιτισμική Επικοινωνία και Διαχείριση Συγκρούσεων
- Γλώσσα-κοινωνία-επικοινωνία
- Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Διδασκαλία Γλώσσας
- Εκπαιδευτική και Διαπολιτισμική Επάρκεια και Ετοιμότητα των Εκπαιδευτικών Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπαίδευσης
- Διδακτική της Ελληνικής ως Δεύτερης ή Ξένης Γλώσσας-Θεωρητικές Προσεγγίσεις
- Η διδακτική σειρά «Ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα»
- Σχέδια Εργασίας

2.2 Ομάδα στόχος

Το παρόν Πιστοποιητικό της Vellum ενδείκνυται για την στοχευμένη αξιολόγηση:

- Ατόμων που επιθυμούν να εργαστούν ως διδάσκοντες της Ελληνικής ως Δεύτερης ή Ξένης Γλώσσας ή εργάζονται ήδη και επιθυμούν την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη μέσα από τον εμπλουτισμό των γνώσεων, δεξιοτήτων και προσόντων τους μέσω της επιμόρφωσης.
- Εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού, νηπιαγωγών, νηπιοβρεφοκόμων, καθώς και άλλων ειδικών που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία (Πτυχιούχοι: ΑΕΙ Παιδαγωγικών τμημάτων, Καθηγητικών σχολών, ΤΕΙ: Κοινωνικής Εργασίας, ΙΕΚ: Ειδικής Προσχολικής Αγωγής, ΙΕΚ: Προσχολικής αγωγής, δραστηριοτήτων δημιουργίας & έκφρασης, ΙΕΚ: Λογοτεχνική Μετάφραση Κειμένων & Διόρθωση, Επιμέλεια Κειμένων).
- Αδιόριστων εκπαιδευτικών και επαγγελματιών αντίστοιχων ειδικοτήτων όλων των βαθμίδων της Εκπαίδευσης.
- Προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών αντίστοιχων ειδικοτήτων.
- Αποσπασμένων εκπαιδευτικών στο εξωτερικό με στόχο να διδάξουν την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό.

- Αλλοδαπών εκπαιδευτικών του εξωτερικού που αποφοίτησαν από ελληνικά πανεπιστήμια ή τμήματα ελληνικών σπουδών του εξωτερικού και διδάσκουν την ελληνική γλώσσα ως δεύτερη ή ξένη.
- Εκπαιδευτικών σε διαπολιτισμικά σχολεία και σχολεία ειδικής αγωγής.
- Διερμηνέων.
- Κοινωνιολόγων και κοινωνικών λειτουργών.
- Υπηρετούντων σε Υπουργεία.
- Δικηγόρων.
- Όσων επιθυμούν να επιμορφωθούν σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με στόχο τη δυναμική τους ένταξη σε προσφυγικές δομές και «Κέντρα φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο».
- Εργαζομένων σε Δήμους, ΜΚΟ και συναφείς δομές στην εκπαίδευση παλιννοστούτων και μεταναστών.

2.3 Δομή του Πιστοποιητικού

Το πιστοποιητικό αξιολογεί δεξιότητες σχετιζόμενες με την Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, έτσι όπως αυτή ορίζεται και λειτουργεί στα πλαίσια του σχετικού Εθνικού νομοθετικού πλαισίου. Ειδικότερα, οι αξιολογούμενες δεξιότητες των υποψηφίων σχετίζονται με τα αντικείμενα των βασικών εννοιών, αρχών και στόχων της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, της αξιοποίησης Βιωματικών Συμμετοχικών Τεχνικών και Σχεδίων Εργασίας στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, της Διαπολιτισμικής προσέγγισης της διδασκαλίας της Γλώσσας και της Λογοτεχνίας, της Εναλλαγής Κωδίκων και της Σχολικής βίας και Πολυπολιτισμικότητας. Επιπρόσθετα, οι αξιολογούμενες δεξιότητες των υποψηφίων σχετίζονται με τα αντικείμενα των Στερεοτύπων και Προκαταλήψεων, της Εκπαίδευσης της Μουσουλμανικής Μειονότητας της Θράκης, της Διαχείρισης Συγκρούσεων, της Εκπαιδευτικής και Διαπολιτισμικής Επάρκειας και Ετοιμότητας των Εκπαιδευτικών και της Διδακτικής της Ελληνικής ως Δεύτερης ή Ξένης Γλώσσας.

Για την κτήση του Πιστοποιητικού ο υποψήφιος καλείται να εξεταστεί στα σχετικά αντικείμενα απαντώντας σε τριάντα (30) ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών. Η διάρκεια εξέτασης ορίζεται στα 45 λεπτά και το ποσοστό επιτυχίας σε 70%.

2.4 Υποψήφιοι με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Στις περιπτώσεις υποψηφίων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, όπως κάποιες από αυτές αναφέρονται στο Ν.3699/2008 (ΦΕΚ199Α), η εξέταση διεξάγεται κατά περίπτωση όπως περιγράφεται πιο κάτω.

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει:

1. Να ενημερώσει έγκαιρα το εξεταστικό κέντρο, προκειμένου να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες προμήθειας του ειδικού εξοπλισμού που ενδεχομένως χρειαστεί, για τον δεύτερο επιτηρητή που θα πρέπει να ορισθεί, καθώς και για την εύρεση ή τον ορισμό του κατάλληλου ατόμου που θα λειτουργήσει ως βοη-

θός/γραφέας, ο οποίος δεν θα πρέπει να συμμετέχει σε οποιαδήποτε πιθανή εκπαιδευτική διαδικασία με τον υποψήφιο.

2. Να προσκομίσει βεβαίωση που χορηγείται με γνωμάτευση Υγειονομικής Επιτροπής ή από Κρατικό Νοσηλευτικό Ίδρυμα ή από το αναγνωρισμένο από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο, στην οποία πρέπει να αναγράφεται η πάθηση.

Συγκεκριμένα οι «μαθητές»:

α. που έχουν σοβαρά προβλήματα ακοής (κωφοί, βαρήκοοι) σε ποσοστό 67% και πάνω εξετάζονται κανονικά με την παρουσία ατόμου που γνωρίζει τη νοηματική γλώσσα για την παροχή οδηγιών και διευκρινήσεων προς τον εξεταζόμενο.

β. που έχουν αδυναμία αντίληψης των χρωμάτων, όλες οι ερωτήσεις που αφορούν σε χρώματα, αναφέρονται και ονομαστικά στο ζητούμενο χρώμα. Για την ορθή απάντηση στην αντίστοιχη ερώτηση, οι εξεταζόμενοι επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουν τις ετικέτες των χρωμάτων που εμφανίζονται στα αντίστοιχα μενού.

γ.1 που είναι τυφλοί, σύμφωνα με το ν.958/79 (ΦΕΚ 191 Α) ή έχουν ποσοστό αναπηρίας στην όρασή τους τουλάχιστον 67% ή είναι αμβλύωπες με ποσοστό αναπηρίας στην όρασή τους τουλάχιστον 67%, ή

γ.2 έχουν κινητική αναπηρία τουλάχιστον 67% μόνιμη ή προσωρινή που συνδέεται με τα άνω άκρα, ή

γ.3 πάσχουν από σπαστικότητα των άνω άκρων, ή

γ.4 πάσχουν από κάταγμα ή άλλη προσωρινή βλάβη των άνω άκρων που καθιστά αδύνατη τη χρήση τους για γραφή, ή

γ.5 παρουσιάζουν ειδικές μαθησιακές δυσκολίες όπως δυσλεξία, δυσγραφία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία, δυσορθρογραφία και

γ.6 παρουσιάζουν το φάσμα αυτισμού,

εξετάζονται με τη βοήθεια βοηθού/γραφέα. Ο βοηθός γραφέας διαβάζει τις ερωτήσεις και πληκτρολογεί τις απαντήσεις του εξεταζόμενου.

Σημείωση: Οι «μαθητές» της περίπτωσης γ.1, αν δεν έχουν εγκατεστημένο ειδικό λογισμικό (Screen magnification software), μπορούν να χρησιμοποιήσουν επίσης από τα Βοηθήματα των Windows τον Μεγεθυντικό φακό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΥΛΗ

3.1.1 Εξεταστέα ύλη

Η εξεταστέα ύλη έχει σχεδιαστεί με σκοπό να αξιολογήσει τις γνώσεις του υποψηφίου αναφορικά με την Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Ειδικότερα, τα αξιολογούμενα αντικείμενα και οι σχετικές εξεταζόμενες δεξιότητες παρουσιάζονται παρακάτω.

1. Η αξιοποίηση των Βιωματικών Συμμετοχικών Τεχνικών στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

- 1.1 Εννοιολογικές Προσεγγίσεις Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης
- 1.2 Προτεινόμενος Ορισμός
- 1.3 Βιωματική Μάθηση και οι λειτουργίες της
- 1.4 Κατηγορίες Βιωματικών Συμμετοχικών Τεχνικών
- 1.5 Μεθοδολογία Σχεδιασμού-Οργάνωσης και Υλοποίησης Βιωματικών Συμμετοχικών Τεχνικών σε Διαπολιτισμικές Τάξεις
- 1.6 Εποπτικά Μέσα Διδασκαλίας και οι Κατηγορίες τους
- 1.7 Συμμετοχικές Εκπαιδευτικές Τεχνικές και Παραδείγματα Εφαρμογής τους
- 1.8 Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Δεικτών Ποιότητας για την Αξιολόγηση της Χρήσης των Βιωματικών Συμμετοχικών Τεχνικών στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση
- 1.9 Η σημασία της Πολιτισμικής Ταυτότητας στη Συμβουλευτική Παρέμβαση με Άτομα Διαφορετικής Πολιτισμικής Προέλευσης

2. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση-Βασικές έννοιες, αρχές και στόχοι

- 2.1 Η Παιδαγωγική Διάσταση της Πολυπολιτισμικότητας
- 2.2 Μοντέλα Πολυπολιτισμικότητας
- 2.3 Η Έννοια του Πολιτισμού
- 2.4 Πολιτισμικές Διαφορές των Μαθητών από Οικογένειες Μεταναστών
- 2.5 Διαπολιτισμική Παιδαγωγική: Από την Υπόθεση του Ελλείμματος στην Υπόθεση της Διαφοράς
- 2.6 Υπόθεση του Ελλείμματος: Το μοντέλο της Αφομοίωσης και το Μοντέλο της Ένταξης
- 2.7 Υπόθεση της Διαφοράς: Το Πολυπολιτισμικό Μοντέλο, το Αντιρατσιστικό Μοντέλο και το Διαπολιτισμικό Μοντέλο
- 2.8 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση από τη Σκοπιά Θεωριών Περί Αναγνώρισης
- 2.9 Παραδείγματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής
- 2.10 Η Έννοια της Διαπολιτισμικότητας στα Σχολικά Εγχειρίδια

3. Διαπολιτισμική προσέγγιση της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας-Πολυπολιτισμικότητα και Θρησκεία

3.1 Λογοτεχνία και Ιδεολογία

3.2 Λογοτεχνία και Ετερότητα

3.3 Διαπολιτισμική Παιδική Λογοτεχνία

3.4 Διαπολιτισμική Προσέγγιση της Παιδικής Λογοτεχνίας

3.5 Παιδαγωγικές Αρχές

3.6 Διδακτική Προσέγγιση

3.7 Θρησκεία και Εκπαίδευση σε Πολυπολιτισμικές Κοινωνίες

3.8 Θρησκευτική Διάσταση της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

3.9 Θρησκευτική Αγωγή και Αναλυτικό Πρόγραμμα

3.10 Ερμηνευτική και Διαλογική Προσέγγιση

3.11 Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού

4. Πρακτικές εφαρμογές της Δίγλωσσης Εκπαίδευσης-Εναλλαγή Κωδίκων

4.1 Ορισμός Διγλωσσίας (Bilingualism) και Διμορφίας (Diglossia)

4.2 Πρώτη, Δεύτερη και Ξένη Γλώσσα

4.3 Τυπολογία Διγλωσσίας και Κριτήρια Διαφοροποίησης: Κριτήρια Κατάκτησης και Ψυχο-κοινωνικο-
γλωσσολογικά

4.4 Διγλωσσία και Σχολείο: Επίδοση Δίγλωσσων Μαθητών

4.5 Αρχή Αλληλεξάρτησης των Γλωσσών

4.6 Κοινή Υποκείμενη Γλωσσική Ικανότητα

4.7 Η Θεωρία των οριακών Επιπέδων

4.8 Μαθησιακό Περιβάλλον, Γνωστικές Δραστηριότητες και Διγλωσσία

4.9 Μοντέλα Δίγλωσσης Εκπαίδευσης

4.10 Περιπτώσεις Διγλωσσίας στην Ελλάδα: Παλινοστούντες, Μετανάστες, Μουσουλμανικές Μειονότητες, Τσιγγάνοι

4.11 Ορισμός, Είδη και Λειτουργίες Εναλλαγής Κωδίκων

5. Σχολική βία και Πολυπολιτισμικότητα-Στερεότυπα και Προκαταλήψεις

5.1 Ορισμός Σχολικής Βίας και Σχολικού Εκφοβισμού

5.2 Βασικά Χαρακτηριστικά και Είδη Σχολικού Εκφοβισμού

5.3 Ερευνητικά Αποτελέσματα

5.4 Πρωτογενείς και Δευτερογενείς Ενδείξεις Σχολικού Εκφοβισμού

5.5 Σχολική Βία και Ετερότητα

5.6 Η έννοια του Ρατσιστικού Εκφοβισμού

5.7 Η Διαπολιτισμική Αγωγή Ενάντια σε Κάθε Είδους Διακρίσεις

- 5.8 Τρόποι Παρέμβασης σε Επίπεδο Σχολείου, Τάξης, Ατομικό και Προσωπικό Επίπεδο
- 5.9 Φορείς για την Αντιμετώπιση του Σχολικού Εκφοβισμού και της Σχολικής Βίας
- 5.10 Οριοθέτηση των εννοιών «Στερεότυπα» και «Προκαταλήψεις»
- 5.11 Θεωρίες Προέλευσης των Στερεοτύπων και των Προκαταλήψεων: Α) Βάσει της Γνωστικής Διεργασίας της Κατηγοριοποίησης και Β) Βάσει της Ανάγκης Διατήρησης Θετικής Αυτοεικόνας
- 5.12 Αντιμετώπιση και Προσπάθειες Αποδόμησης

6. Η Εκπαίδευση της Μουσουλμανικής Μειονότητας της Θράκης

- 6.1 Η Μουσουλμανική Μειονότητα και οι Γλώσσες της
- 6.2 Τα Μειονοτικά Δημοτικά Σχολεία
- 6.3 Το Διπλό Αναλυτικό Πρόγραμμα
- 6.4 Η Διδασκαλία της Ελληνικής και της Τουρκικής Γλώσσας
- 6.5 Η Δευτεροβάθμια και η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
- 6.6 Οι δάσκαλοι των Μειονοτικών Σχολείων
- 6.7 Εκπαιδευτικές και Κοινωνικές Ανισότητες
- 6.8 Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων
- 6.9 Εκπαιδευτικό Υλικό Για την Ελληνόγλωσσα Εκπαίδευση της Μουσουλμανικής Μειονότητας της Θράκης
- 6.10 Βασικά Χαρακτηριστικά Διαπολιτισμικού Εκπαιδευτικού Υλικού
- 6.11 Τα Σχολικά Βιβλία για τη Μειονοτική Εκπαίδευση
- 6.12 Εθνικές και Θρησκευτικές Γιορτές στο Σχολείο

7. Διαπολιτισμική Επικοινωνία και Διαχείριση Συγκρούσεων

- 7.1 Πλαίσιο Διαπολιτισμικών Συναντήσεων
- 7.2 Συσχετισμοί Διαπολιτισμικών Συναντήσεων
- 7.3 Τα δύο Επίπεδα της Διαπροσωπικής Επικοινωνίας
- 7.4 Τι Καθορίζει τη Διαπολιτισμική Επικοινωνία;
- 7.5 Ασυμμετρία σε Επίπεδο Ισχύος και Συλλογικές Εμπειρίες
- 7.6 Συνέπειες Πολιτισμικών Διαφορών για την Επικοινωνία
- 7.7 Τρόποι Αντιμετώπισης: Διαπολιτισμική Ετοιμότητα
- 7.8 Διαπολιτισμική Επάρκεια του Εκπαιδευτικού
- 7.9 Διαπολιτισμική Ετοιμότητα του Εκπαιδευτικού
- 7.10 Κοινωνικές Συγκρούσεις
- 7.11 Χαρακτηριστικά Στοιχεία στην Επικοινωνία Ανάμεσα στους Εκπαιδευτικούς και τους Γονείς
- 7.12 Ιδιαιτερότητες της Διαπολιτισμικής Συνέντευξης στην Ποιοτική Μεταναστευτική Έρευνα
- 7.13 Παραδείγματα από Διαπολιτισμικές Συνεντεύξεις

7.14 Ζητήματα Διαπολιτισμικής Διδακτικής

7.15 Μοντέλα Διαχείρισης της Πολυπολιτισμικότητας στην Εκπαίδευση

8. Γλώσσα-κοινωνία-επικοινωνία

8.1 Γλωσσικές Προκαταλήψεις

8.2 Ορισμοί της Γλώσσας

8.3 Ορισμός της Γλώσσας και Διδασκαλία

8.4 Saussure και Chomsky

8.5 Κοινωνιογλωσσολόγοι

8.6 Σκοπός Γλωσσικής Διδασκαλίας

8.7 Η Νέα Ελληνική: Βασικά Χαρακτηριστικά

8.8 Η Λέξη

8.9 Η Κλίση

8.10 Το Γραμματικό Γένος

8.11 Ο Αριθμός

8.12 Το Πρόσωπο

8.13 Το Ποιόν Ενέργειας

8.14 Η Συμφωνία

8.15 Συνηθισμένα Μορφοσυντακτικά Λάθη των μη Ελληνόγλωσσων Μαθητών

8.16 Το Λεξιλόγιο και η Σημασιολογία της Νέας Ελληνικής

8.17 Η Προφορά και η Γραφή της Νέας Ελληνικής

8.18 Το Λεξιλόγιο και η Σημασιολογία της Νέας Ελληνικής

9. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Διδασκαλία Γλώσσας

9.1 Μητρική Γλώσσα

9.2 Δεύτερη Γλώσσα

9.3 Ξένη Γλώσσα

9.4 Παράγοντες Επίδρασης: Ψυχολογικοί

9.5 Κοινωνικοί και Πολιτισμικοί Παράγοντες

9.6 Διγλωσσία

9.7 Μορφές Διγλωσσίας

9.8 Πολυγλωσσία

9.9 Αποδέκτες της Νέας Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης

9.10 Βασικές Μεθοδολογικές Αρχές

9.11 Κατανόηση Προφορικού Λόγου

9.12 Παραγωγή Προφορικού Λόγου

9.13 Κατανόηση Γραπτού Λόγου

9.14 Παραγωγή Γραπτού Λόγου

9.15 Μέθοδοι Διδασκαλίας

9.16 Τεχνικές και Μέσα Διδασκαλίας

10. Εκπαιδευτική και Διαπολιτισμική Επάρκεια και Ετοιμότητα των Εκπαιδευτικών Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπαίδευσης

10.1 Η Σύγχυση Σχετικά με την Επάρκεια και Ετοιμότητα

10.2 Ο Όρος «Επάρκεια»

10.3 Ο Όρος «Ετοιμότητα»

10.4 Εκπαιδευτική Επάρκεια

10.5 Διδακτική Επάρκεια των Εκπαιδευτικών

10.6 Ερευνητικά Αποτελέσματα Εκπαιδευτικής Επάρκειας

10.7 Απόκτηση ή Βελτίωση της Εκπαιδευτικής Επάρκειας των Εν Ενεργεία Εκπαιδευτικών

10.8 Εκπαιδευτική Ετοιμότητα

10.9 Ερευνητικά Αποτελέσματα Εκπαιδευτικής Ετοιμότητας

10.10 Απόκτηση ή Βελτίωση της Εκπαιδευτικής Ετοιμότητας των Εν Ενεργεία Εκπαιδευτικών

10.11 Διαπολιτισμική Επάρκεια

10.12 Ερευνητικά Αποτελέσματα Διαπολιτισμικής Επάρκειας

10.13 Απόκτηση ή Βελτίωση της Διαπολιτισμικής Επάρκειας των Εν Ενεργεία Εκπαιδευτικών

10.14 Διαπολιτισμική Ετοιμότητα

10.15 Ερευνητικά Αποτελέσματα Διαπολιτισμικής Ετοιμότητας

10.16 Απόκτηση της Διαπολιτισμικής Επάρκειας των Εν Ενεργεία Εκπαιδευτικών για το Εσωτερικό

10.17 Απόκτηση της Διαπολιτισμικής Επάρκειας των Εν Ενεργεία Εκπαιδευτικών για το Εξωτερικό

10.18 Παράμετροι Συγγραφής Διδακτικού Υλικού της Ελληνικής ως Δεύτερης ή Ξένης

11. Διδακτική της Ελληνικής ως Δεύτερης ή Ξένης Γλώσσας-Θεωρητικές Προσεγγίσεις

11.1 Διδακτική: Ορισμός, Σκοπός και Βασικές Έννοιες

11.2 Μοντέλο Διδασκαλίας

11.3 Στρατηγική Διδασκαλίας

11.4 Πορεία Διδασκαλίας: Παράμετροι που την Επηρεάζουν και Φάσεις Συγκροτημένης Διδακτικής Πορείας

11.5 Μέθοδος Διδασκαλίας

11.6 Μορφή Διδασκαλίας

11.7 Βασικές Μορφές / Τεχνικές Διδασκαλίας: Μονολογικές Μορφές Διδασκαλίας, Διαλογικές Μορφές Διδασκαλίας και Διερευνητικές - Ενεργητικές - Συμμετοχικές Μορφές Διδασκαλίας

11.8 Η Ενεργός Μάθηση-Διδασκαλία

11.9 Η Μέθοδος Project

11.10 Χαρακτηριστικά Μεθόδου Project

11.11 Σημαντικά Πλεονεκτήματα του Project:

11.12 Διδακτικές Προσεγγίσεις

11.13 Πυλώνες της Νέας Προσέγγισης

11.14 Τα Χαρακτηριστικά της Σύγχρονης Προσέγγισης της Διδασκαλίας

11.15 Παρουσίαση Διδακτικών Προσεγγίσεων (Παραδοσιακή Προσέγγιση - Άμεση Προσέγγιση - Ακουστικοπροφορική Προσέγγιση - Καταστασιακή Προφορική Προσέγγιση - Επικοινωνιακή Προσέγγιση)

11.16 Αρχές και Στόχοι Γλωσσικής Διδασκαλίας κατά την Επικοινωνιακή Προσέγγιση

11.17 Επικοινωνιακή Δεξιότητα

11.18 Η Διδασκαλία του Γραπτού Λόγου σε Πολιτισμικά Διαφορετικούς Μαθητές και η Αξιολόγησή του Σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ)

11.19 Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Υλικού για τη Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας ως Δεύτερης ή Ξένης

12. Η διδακτική σειρά «Ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα»

12.1 «Ελληνικά ως Δεύτερη Γλώσσα»: Βιβλία Μαθητή

12.2 «Ελληνικά ως Δεύτερη Γλώσσα»: Συστατικά Μέρη

12.3 «Πες το Ελληνικά»: Γλωσσάρια για το Βιβλίο Μαθητή

12.4 «Ελληνικά ως Δεύτερη Γλώσσα» Κασέτες ήχου, Τόμοι I-IV

12.5 Δομή του Τόμου I της Διδακτικής Σειράς «Ελληνικά ως Δεύτερη Γλώσσα» με τα Συνοδευτικά του

12.6 Τεστ Αξιολόγησης της Γλωσσομάθειας

12.7 Μουσική και Γλώσσα

12.8 Δίγλωσσο Μοντέλο Πρώτης Ανάγνωσης και Γραφής: Παράλληλη Ενιαία Διγλωσσία

12.9 Ομοιοκεντρική Διδασκαλία Γλωσσών

12.10 Παρουσίαση Δειγματικής Διδασκαλίας από τη Διδακτική Σειρά «Πες το Ελληνικά» σε Μαθητές μη Γνωρίζοντες την Ελληνική Γλώσσα

12.11 Παρουσίαση Δειγματικής Διδασκαλίας σε Διδασκόμενους μη Γνωρίζοντες την Ελληνική Γλώσσα

13. Σχέδια Εργασίας

13.1 Διαθεματικότητα και Βιωματική – Επικοινωνιακή Μάθηση

13.2 Φωτίου-Η Μέθοδος Project στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

13.3 Φωτίου-Η Εφαρμογή της Μεθόδου Project στο Πλαίσιο της Διαθεματικότητας σε Πολυπολιτισμικά Σχολεία

13.4 Μάγος-Η Συμβίωση σε μια Πολυπολιτισμική Κοινωνία - Τα Σχέδια Εργασίας στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

13.5 Σχέδιο Εργασίας-Project- Ο Μετανάστης - Ο Πρόσφυγας

13.6 Πολυπολιτισμικά Μαθηματικά

13.7 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Διδακτικές Πρακτικές στο Γυμνάσιο

13.8 Παπαναούμ-Διδασκαλία και Μάθηση στο Πολυπολιτισμικό σχολείο_Διδακτικές Προσεγγίσεις & Εκπαιδευτικό Υλικό

4. Προτεινόμενη βιβλιογραφία

- Ahmad, T., Zainal, Z., & Rajab, A. (2019). A conceptual review of the role of teaching and learning of second language through literature and communicative approach. *Open Journal of Science and Technology* 2(2), 6-10. <https://doi.org/10.31580/ojst.v2i2.913>
- Γεωργογιάννης, Π. (2009). *Εκπαιδευτική, διαπολιτισμική, επάρκεια και ετοιμότητα των εκπαιδευτικών: Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση* (1ος Τόμος). Πάτρα: Tyrocenter.
- Γεωργογιάννης Π. (2007), *Διαπολιτισμική Κοινωνική Ψυχολογία και έρευνα*, Πάτρα.
- Γκόβαρης, Χ. (2005). Επιμ. Διαπολιτισμική παιδαγωγική: Σχέσεις αναγνώρισης στο πολυπολιτισμικό σχολείο. Στο Α. Α. Rentini, *Διαπολιτισμικό εργαστήριο: Υποδοχή, επικοινωνία και αλληλεπίδραση σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον* (σσ. 9-24). Αθήνα: Ατραπός.
- Δαμανάκης, Μ. (2000), «Η πρόσληψη της διαπολιτισμικής προσέγγισης στην Ελλάδα», *Επιστήμες της Αγωγής*, 1-3. Αθήνα.
- Ευαγγέλου, Ο. (2007), *Διαπολιτισμικά Αναλυτικά Προγράμματα*, Αθήνα: τυπωθήτω.
- Θώμου, Π., Χατζηδάκη, Α., & Στύλου, Γ. (2009). Τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα και η διδασκαλία του λεξιλογίου: Θεωρητικές αρχές και ενδεικτική εφαρμογή. Στο *Πρακτικά 3ου Διεθνούς Συνεδρίου για τη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας, Αθήνα, 22-23 Οκτωβρίου 2004* (σσ. 225-241). Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Ιορδανίδου, Α., & Σφυρόερα, Μ. (2007). *Η επικοινωνιακή προσέγγιση του γλωσσικού μαθήματος. Κλειδιά και Αντικλειδιά*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών. <https://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/2875/889.pdf>
- Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ). (χ.χ.). *Επικοινωνιακή προσέγγιση*. Στο Πιστοποίηση ελληνομάθειας: Υποστήριξη και ποιοτική ανάδειξη της διδασκαλίας /εκμάθησης της ελληνικής ως ξένης /δεύτερης γλώσσας. http://www.greek-language.gr/certification/files/document/teach_content/28/ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ_ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.pdf

- Κεσίδου, Α. (2006), *Καινοτόμες διδακτικές παρεμβάσεις*, Δημοσίευτη εισήγηση στην επιστημονική Ημερίδα με τίτλο: «Διαπολιτισμική εκπαίδευση: εκπαιδευτική πολιτική, κοινωνία, σχολείο», Α.Π.Θ., 30/10/2006.
- Κωφίδου, Χ. (2023). Θεωρίες, αρχές και μέθοδοι διδασκαλίας μιας δεύτερης/ξένης γλώσσας. *i-Teacher*, 36, 65-75.
- Κωφίδου, Χ. (2023). Η συμβολή του αποτελεσματικού εκπαιδευτικού στη δημιουργία ενός ευνοϊκού σχολικού κλίματος. *i-Teacher*, 36, 119-131.
- Κωφίδου, Χ. (2022). Διαπολιτισμικότητα και ετερότητα: Σύγχρονες προσεγγίσεις και θεμελιώδεις αρχές. *Νέος Παιδαγωγός online*, 28, 317-325.
- Κωφίδου, Χ. (2021). Σχολική βία και εκφοβισμός. *Νέος Παιδαγωγός*, 24, 289–296.
- Μαστροθανάσης, Κ., Γελαδάρη, Α. (2009). Η επικοινωνιακή μέθοδος διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας. Στο Π. Γεωργογιάννης (Επιμ.), *Πρακτικά 12^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση - Μετανάστευση - Διαχείριση Συγκρούσεων και Παιδαγωγική της Δημοκρατίας, 19-21 Ιουνίου 2009* (165-172). Πάτρα. Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Πατρών.
- Μήτσης, Ν. (2004). *Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (1822-1993)*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μήτσης, Ν. (2004). *Στοιχειώδεις αρχές και μέθοδοι της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας. Εισαγωγή στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μήτσης, Ν. (2015). *Γραμματική και επικοινωνία: Η γραμματική ως θεωρία και πρακτική στο πλαίσιο της επικοινωνιακής προσέγγισης της γλώσσας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπασλής Γ. Ν. (2006). *Εισαγωγή στη διδασκαλία της γλώσσας, μια σύγχρονη ολιστική & επικοινωνιακή προσέγγιση*. Αθήνα: Νεφέλη.
- Νικολάου, Γ. (2005), *Διαπολιτισμική διδακτική. Το νέο περιβάλλον – Βασικές αρχές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παλαιολόγου-Γκικοπούλου, Κ. (2005), «Ένα Διεθνές Curriculum για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση», Αθήνα.
- Παναγιωτίδου, Β. (2008). Θεωρητικό μέρος: Κατανόηση προφορικού λόγου. Στο Α. Ψάλτου-Joyce (συντ.) *Στρατηγικές μάθησης και διδακτικές προτάσεις. Ολοκληρωμένες προτάσεις διδασκαλίας των τεσσάρων δεξιοτήτων για την ελληνική ως ξένη/ δεύτερη γλώσσα* [ηλεκτρονική έκδοση]. http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/foreign/education/proposals/01a.html
- Στεφανίδου, Ι., & Κωφίδου, Χ. (2023). Η αξιοποίηση του πολιτισμικού κεφαλαίου προσφύγων μαθητών. *Νέος Παιδαγωγός online*, 35, 224-243.
- Στεφανίδου, Ι., & Κωφίδου, Χ. (2023). Αποτύπωση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων απέναντι στον έτερο. *Νέος Παιδαγωγός online*, 35, 212-223.

- Συμβούλιο της Ευρώπης (2001). *Κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη γλώσσα: Εκμάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση*. Συμβούλιο για την Πολιτιστική Συνεργασία - Επιτροπή Παιδείας - Τμήμα Σύγχρονων Γλωσσών, Στρασβούργο.
- Τσοκαλίδου, Ρ. (2004). *Το πρώτο μου βιβλίο για τη διγλωσσία*. Θεσσαλονίκη: Μπαρμπουνάκης.
- Χοστελίδου, Μ. (2019). *Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας: Κριτική ανάλυση διδακτικών εγχειριδίων* (Μεταπτυχιακή εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Χατζηλουκά-Μαυρή, Ει. (2010). *Από την επικοινωνιακή-κειμενοκεντρική προσέγγιση στην παιδαγωγική του κριτικού γραμματισμού (ή η διδασκαλία του γραπτού λόγου στο δημοτικό σχολείο σήμερα): Η περίπτωση της Κύπρου*. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 16, 114-130. <http://www.pischools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos16/114-130.pdf>
- Χατζησαββίδης, Σ. (2005) Από την παιδαγωγική του γραμματισμού στους πολυγραμματισμούς: Νέες τάσεις, διαστάσεις και προοπτικές στη διδασκαλία της γλώσσας. Στο Κ. Μπαλάσκας, & Κ. Αγγελάκος (επιμ.), *Γλώσσα και λογοτεχνία στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση* (σσ. 39-52). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Χουντάλου Γ. (2019). *Οι διδακτικές στρατηγικές των εκπαιδευτικών Τμημάτων Υποδοχής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας* (Μεταπτυχιακή εργασία). Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.